

Några noteringar om
två bröder från Mobäcken

OLOF & ERIC LARSSON

och deras släktingar under fyra sekler

Underlag:
Fakta från Bert Moberg i Sorunda (2002), Björn Granaths släktforskning
www.genvagar.nu (2014) och husförhör från 1793 och framåt

/Alf Gunnarson

MMXIV

På våren 1774 avled Lars Larsson i Mobäcken, 43 år gammal. Hans jämnåriga hustru Eva Nilsdotter (f 1730) lämnades ensam med dessa deras barn: Lars Larsson (f 1754), Olof Larsson (f 1758), Eric Larsson (f 1761), Jean Larsson (f 1763), Anders Sven Larsson (f 1766) och Maria Larsdotter (f 1770). Äldste sonen, Lars Larsson, hade blivit soldat och flyttat från Mobäcken vid faderns frånfälle. De övriga sönerna och dottern tvingades flytta åt olika håll. Änkan Eva Nilsdotter gifte sig senare på 1770-talet med den sjutton år yngre Anders J(oh)ansson. Han var son till mästersmeden och mönsterskrivaren vid Norra Vadsbo kompani, Johan Tivermann. Denne Tivermann var fadder till Olof Larsson vid dopet 1758 och han tog nu hand om unge Olof och ledde honom in på den militära banan.

Lars och Olof gifte sig så småningom med var sin Stina och de fick stora familjer, som vi ser här nere. Eric Larsson kom tillbaka till Mobäcken och tog hand om detta hemman, medan Olof Larsson valde (eller blev vald) att göra karriär som trumslagare vid Norra Vadsbo kompani, med Högshult som hemmabas. De övriga sönernas och dotterns livsöden är okända.

Högshults centrala delar 1781 och dito Mobäckens 1788.

De båda familjerna syns ha haft nära kontakter genom åren. När Olof och Stina i Högshult fick en dotter i juli 1789, kallade de henne Maria. Samma namn fick Eriks och Stinas dotter i Mobäcken, som föddes några veckor senare. Föräldrarna var dessutom varandras faddrar vid flera dop och sex av barnen i Högshult hade kusiner med samma namn i Mobäcken. Vid storskiftet i Barrud 1807-12 representerades Olof Moberg av Eric Larsson.

HÖGSHULT	MOBÄCKEN
Olof Larsson- Moberg (f 1758)	Eric Larsson (f 1761)
Hans hustru:	Hans hustru:
Stina Olofsdotter (f 1772)	Stina Svendsdotter (f 1765)
Deras barn:	Deras barn:
Maria (f 1789) Stina (f 1792 - d 98)	Lars Jan (f 1788) Maria (f 1789)
Lars (f 1794) Eva (f 1797)	Stina (f 1792) Sven (f 1794)
Erik (f 1799) Cathrina (f 1805)	Seved (f 1796) Ingeborg (f 1799)
Olof (f 1811)	Eva (f 1802) Erik (f 1804)
	Olof (f 1807)

Anmärkning: Eric Larsson kallades i vissa förrättningar Eric Moberg.

FAMILJEN I MOBÄCKEN

När Eric Larsson avled 1824 hade flera av familjens många söner och döttrar redan lämnat Mobäcken. Lars Jan (f 1788) hade flyttat till Hova 1810, Maria (f 1789) till samma socken 1812, Stina (f 1792) till Högsåsen 1817, Ingeborg (f 1799) till Hova 1818, Sven (f 1794) till Bodarne 1819, Seved (f 1796) till Arboga- Stockholm 1819. Eva (f 1801) och Eric (f 1804) hade också flyttat till Hova socken i början av 20- talet. Gammelmodern Eva Nilsdotter, som var barnfödd i Mobäcken och änka sedan 1774, hade avlidit 1815.

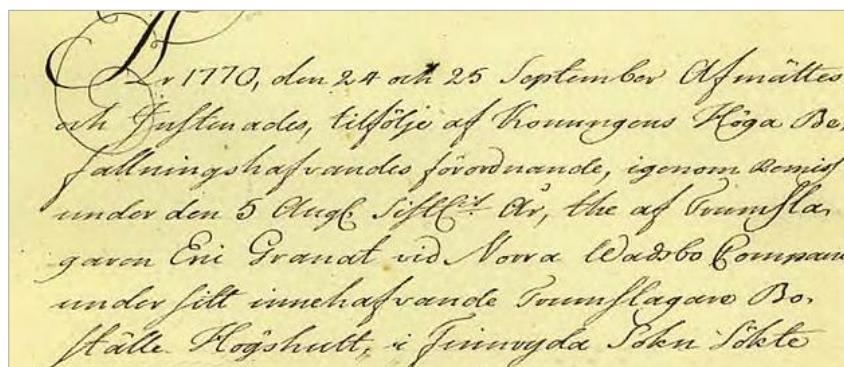
Eva Ericsdotter (f 1801) återvände till trakten. Hon gifte sig 1823 med vagnmakaregesällen Anders Holm (f 1792 i Mariestad) och de bosatte sig på Norrängen, nära Mobäcken. De fick barnen: Petronella (f 1824), Anna Stina (f 1826), Eva Sofia (f 1830) och Amanda Lovisa (f 1841). Eva Nilsdotters make nummer två, Anders Jansson (f 1747), avled 1825. Vagnmakare Holm avled 1850 och hustrun 1863.

I slutet av 1830- talet återvände Eva Ericsdotters äldre bror, Seved Ericsson (f 1796), med sin familj till Mobäcken. Hans hustru hette Maja Abrahamsdotter (f 1803). De hade tre barn: Maja Stina (f 1824), Erik (f 1831) och Severus (f 1836). Sannolikt var Severus ensam om sitt namn i Finnerödja socken. Det låter nästan romerskt kejsarligt. Seved Ericssons familj flyttade på 1840- talet till Korterud, där de stannade kvar i generationer framåt. Seved Ericsson avled där 1870 och hustrun Maja Abrahamsdotter levde ända till år 1900.

FAMILJEN I HÖGSHULT

När trumslagaren Olof Larsson- Moberg (f 1758) tog över Högshult år 1780 hade han en rad företrädare på bostället. Under första halvan av 1700- talet (fram till 1749) hette trumslagaren Bengt Granat (f 1696 i Bråten). Bengts hustru hette Kerstin Larsdotter (f 1696 i Orrkullebäcken). Bland deras åtta barn fanns döttrarna Ingrid (f 1723) och Brita (f 1732).

Ingrid Bengtsdotter (f 1723) gifte sig med Lars Granat (f XXXX). Han var trumslagare och boställets innehavare fram till 1759, då han deltog i det pommerska kriget och avled i Stralsund. Änkan Ingrid Bengtsdotter gifte sig då med Eric (f 1738 i Posseborgan). Denne fick också namnet Granat och han disponerade Högshult fram till 1780.

År 1770, den 24 och 25 September Afmättes
och fastlades, tillfölje af Kronungens Högå Be-
fallningshafvandes förordnande, igenom Remiss
under den 5 Augh 1768, till af Trumfla-
garen Eric Granat vid Norra Wadsbo Komman
under fött innehafvande Trumslagare Bo-
ställe Högshult, i Finnygda Sökn Löste

Från lantmäteriförrättning i Högshult 1770; Innehavare Eric Granat.

Stora Smedsbol

Eric Granats och Ingrid Bengtsdotters son Anders Granat blev också trumslagare (och oboe- spelare). Han flyttade senare till Stora Smedsbol och var under många år Olof Mobergs kompis på olika uppdrag i Sverige och nere i Europa. Anders och Olofs hustru Stina var kusiner. Ett av Anders Granats barnbarns barn hette Augusta Charlotta Fransson, född 1876 i Lilla Smedsbol (vår mormor).

Åter till Högshult

Ingrid Bengtsdotter (f 1723) hade en yngre syster Brita (f 1732). Hon gifte sig med Olof Gustafsson (f 1732 i Udenäs) och de var medbrukare i Högshult runt sekelskiftet 1700/ 1800. Deras unga dotter Stina (f 1772) gifte sig med boställets innehavare, den fjorton år äldre, Olof Larsson- Moberg redan 1787 och medan Stina ännu var tonåring fick de sitt första barn, dottern Maria, 1789. (Hela familjen finns presenterad på sidan 2).

Olof Moberg var färdigutbildad trumslagare 1778 och blev innehavare av bostället Högshult 1780. Lika lite som företrädarna blev han en hemmasittare. Han fick ofta nog ta fram sina pinaler och bege sig till Axevalla och andra ställen, för att öva eller delta i riktiga krigsföretag. Hans utrustning (främst i färgerna gult och svart) bestod av: syrtut, jacka, väst, byxor, hatt, halsduk, skjorta, skärp, strumpor, skor, stilet och trumma av mässing.

Några noteringar om Olof Mobergs militära karriär

Han kommenderades till tjänst på fästningarna Carlsten, Landskrona och Varberg under 80- talet och han deltog i slaget vid Kvistrum (i Bohuslän) 1788. Denna drabbning har förminskats till en "skärmytsling" i historieböckerna. Bakgrunden var att Gustaf III krigade mot Ryssland och ryssarnas dåvarande vänner, Danmark/ Norge, passade på att skicka ner trupper genom Bohuslän, med Göteborg som mål. Efter diverse felbeslut av de svenske, segrade den avsevärt större invasionsstyrkan. Endast fem svenskar och lika många från motståndarsidan fick sätta livet till i själva striderna. Alla svenskar blev formellt förklarade som krigsfångar, men efter löfte om att aldrig mera gå i krig mot Ryssland och Danmark/ Norge, fick svenskarna återvända till sina hemorter. De dansk/ norska trupperna tågade vidare mot Göteborg, men så grep England in och medlade och inkräktarna marscherade hemåt genom Bohuslän. Så dags var det höst och det regnade kraftigt. Danskarna och norrmännen frös och svalt och for illa. De fick livnära sig på lingon, står det i böckerna. Mer än tusen man dog av hunger och svält. Slutsatsen blir att det där rätt så obetydliga kriget, som kallats Tyttebärskriget i Norge och Teaterkriget i Sverige, inte var så lyckat för någon av parterna.

1789 begav sig Norra Vadsbo kompani till Finland. Efter händelserna vid Kvistrum var alla högre befäl nu ersatta av nya, men korpralerna, manskapet och trumslagarna fick förnyat förtroende. Olof och hans kamrater fick åka hem vid tiden för Viborgska gatloppet (1790). Därefter blev det en lång period av fredliga övningar på hemmaplan.

På hösten 1805 kommenderades Olof till Karlskrona och året efter till Pommern. Den svenska hären bestod av 12 000 man och man marscherade en tid i norra Tyskland i förhoppning om (?) att komma i närlinje med Napoleons trupper men det blev aldrig några direkta strider.

Den 19 september 1812 noteras: "Trumslagare Moberg ankommen från Göta Kanal." Olof var alltså en av de många (58 000) indelta soldater som genom åren deltog i Baltzar von Platens kanalbygge tvärs över Sverige. Olof och hans kamrater i Skaraborgs regemente fick nu permission från kanalbygget, för att i stället kriga mot Napoleon. I Norra Vadsbo kompani fanns numera även Olofs son Lars med som trumslagare. Den 16- 19 oktober 1813 utkämpades slaget vid Leipzig, med totalt en halv miljon soldater. Det har kallats "Völkerschlacht bei Leipzig" (folkslaget vid Leipzig) i tyska historieböcker.

T v: Napoleon och Poniatowski vid Leipzig (målning av Suchodolski).

T h: Trumslagare vid Skaraborgs regemente.

Den svenska armén leddes av kronprins Bernadotte. Slaget vid Leipzig anses som det största i Europa före världskriget. De allierade segrade stort och Napoleon fick dra sig västerut, för att två år senare möta sitt Waterloo. Olof hamnade på sjukhus i Lübeck, där han blev kvar i ett drygt halvår och han deltog, såvitt bekant inte i slutstriderna i Danmark och Norge 1813/1814.

I bilaga 2, här nere, finns en artikel av Herman Lindqvist, där han beskriver det krig, vars kulmen var slaget vid Leipzig 1813. Kunde Olof Moberg och hans samtida ana att de skulle bli historiska, att de just höll på att avsluta en period med många sekler av krig, att det skulle vara fred i Sverige minst 200 år framåt? Nej, det föresvävade dem knappast.

De närmaste tio åren är det tämligen tyst om Olof Moberg i Kronans arkiv. Den 15 juni 1825 står det skrivet att en kronhästskjuts begagnats för att transportera den sjuke trumslagaren Olof Moberg från Lerdala till Axevalla. Olof Moberg avled samma dag.

I berättelsen om Morfarskärret (finns i Mosseobladet) står en del om Olof Mobergs hemmaliv i Högshult om inte annat.

Olof Mobergs svärmor i Högshult, Britta Bengtsdotter, avled år 1800 och svärfadern, Olof Gustafsson, år 1805. Olof Moberg och hans hustru Stina hade sex barn som nådde vuxen ålder. Fyra av dem levde med sina familjer i hemsocknen: dottern Maria (f 1789) i Ranängen, Slottsbol och Barrud,

sonen Lars (f 1794) i Högshult, dottern Cathrina (f 1805) i Västansjö och Olof (f 1811) i Barrud.

Högshult, från 1825 och framåt

Det var sonen, trumslagaren Lars Moberg (f 1794) som tog över hemmanet Högshult 1825. Hans hustru hette Maria Olofsdotter (f 1801 i Slottsbol). De hade barnen: Eva Stina (f 1823), Lars Gustaf (f 1824), Maria Sofia (f 1827), Gustava (f 1830), Erik Johan (f 1833), Carl Victor (f 1836), Per Olof (f 1838) och August (f 1842).

Näste innehavare av bostället Högshult var Olof Mobergs sonson, Lars Gustaf Moberg (f 1824). Han gifte sig 1845 med Anna Katarina Jansdotter (f 1825 i Stenberget) och deras dotter Maja Sofia föddes 1847. Året efter inträffade en tragedi: Lars Gustaf avled till följd av ett vådaskott och änkan packade ihop sina prylar och begav sig, med sin lilla dotter hem till Stenberget. 1851 flyttade hon till Fyrås i Hova socken och gifte sig med Lars Johansson (f 1821).

Lars Gustafs syster, Eva Stina Moberg (f 1823), gifte sig år 1846 med ovan nämnda Katarina Jansdotters äldre bror, Olof Jansson (f 1817) och de bodde därefter i Högshult. Deras barn hette: Lars Gustaf (f 1847), Erik Johan (f 1848 d å 1849) och Maria Sofia (f 1850), Stina Lovisa (1852), Per Johan (1854), August (f 1856 d å 1862), Alexander (f 1858 d å 1862), Carl Viktor (f 1861 d s å), Clara Gustava (f 1862 d s å) och Olof Albert (f 1865).

Två grenar på ett släktträd

Bengt Granat, född 1696 i Bråten, trumslagare och innehavare av Högshult fram till 1749 och hans hustru **Kerstin Larsdotter** (f 1696). Deras ättlingar i rakt led.

D: Ingrid (f 1723) g m Eric Granat (f 1738)	D: Brita (f 1732) g m Olof Gustafsson (f 1732)
S: Anders (f 1763) g m Ellicka O:dr (f 1770)	D: Stina (f 1772) g m Olof Moberg (f 1758)
D: Stina (f 1793) g m Anders Olofsson (f 1785)	D: Maria (f 1789) g m Jonas Svensson (f 1788)
S: Frans Gustaf (f 1835) g m Charlotta S. O:dr (f 1851)	D: Gustava (f 1836) g m Carl G. Carlsson (f 1832)
D: Augusta (f 1876) g m Johan O. Carlsson (f 1867)	S: Johan O. (f 1867) g m Augusta Ch. (f 1876)
D: Birgit (f 1913) g m Gunnar Carlsson (f 1909)	D: Birgit (f 1913) g m Gunnar Carlsson (f 1909)

D står för dotter och S för son.

Här kan vi, i vänstra kolumnen, se att Bengt Granat och Kerstin Larsdotter är min (och mina syskons): MMFMFMF/M. Av den högra kolumnen framgår att de också är vår: MFMMMMMF/M.

I Björn Granats släkttavlor finns ytterligare tre (ofullständiga) generationer bakåt i tiden för (bland andra) Kerstin Larsdotter (f 1696). Som avslutning på denna redogörelse vill jag berätta att en viss Simons (f 1993) MFMFMMMMMMFF, alternativt MFMMFMFMMMMFF, hette Simon och han torde ha varit född omkring år 1600.

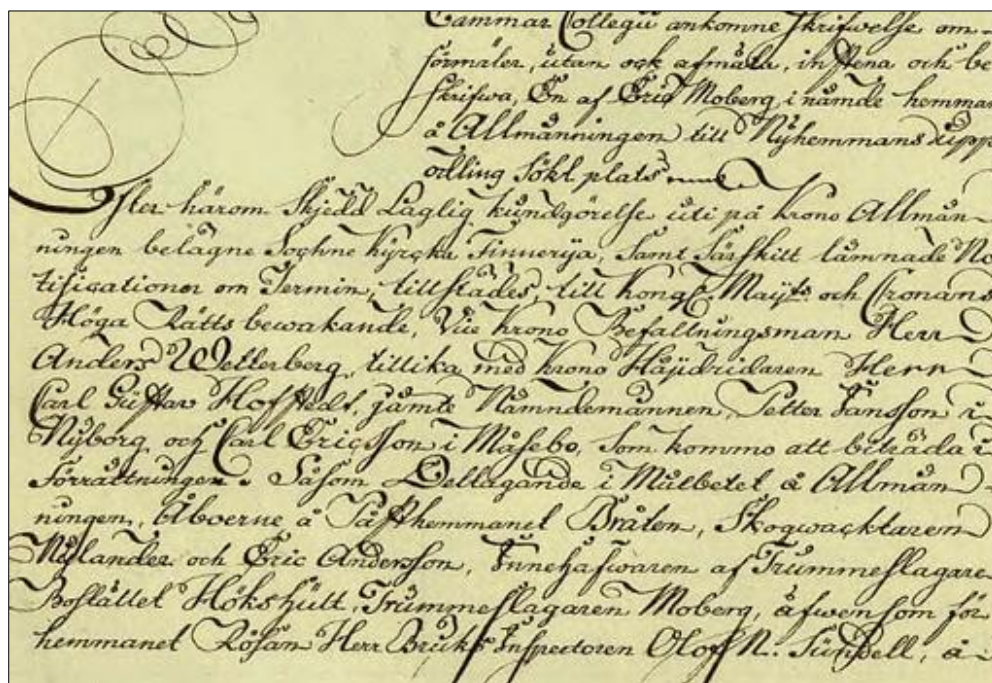
Här följer två bilagor. Den första handlar om en förrättning i Mobäcken 1784 och den andra beskriver Sveriges senaste krig.

2014-05-15

/Alf

En förrättning år 1784.

Protokoll från en lantmäteriförrättning i Mobäcken:

Så här står det i stycket som inleds med många snirkelar:

Efter härom skjedd Laglig kundgörelse uti på Krono Allmanningen belägne Sockne kyrcka, Finnerödja, samt särskilt lämnade notificationer om Termin, tillstädes, till Kongl. Maj:ts och Chronans Höga Rättsbewakande, Vice Chrono Befallningsman Herr Anders Wetterberg, tillika med Krono Håjdridaren Herr Carl Gustav Hofstedt, jämte Nämndemännen Petter Jansson i Nyborg och Carl Ericson i Måsebo, som kommo att biträda i förrättningen. Såsom deltagande i Mulbetet å Allmanningen, Åboerna å Påsthemmanet Bråten, Skogwacktaren Nylander och Eric Andersson, innehafwaren af Trummeslagare Bostället Hökshult, Trummeslagaren Moberg, äfwensom för hemmanet Rösan, Herr Bruksinspectoren Olof Sundell, å Herr Bruks Patron Jacob Arfwidssons wagnar, samt för hemmanet Kyrckhäfden, Niclas Jansson och Abraham Nilsson, tillika med Lars Jansson från Bengtsgården Paradis; och tillkännagaf sökanden Eric Moberg, efter skjedd Samling, det alldrig dess tancka warit, söka i fråga warande platts till Nyhemmans upodling . . .

Anmärkning: Den i protokollet omnämnde nämndemannen Carl Ericson i Måsebo är FFFFF.

Lite komiskt kan det tyckas att Eric Larsson (som i protokollet kallas Eric Moberg) under sammanträdet hävdade att han blivit missuppfattad, vad gällde syftet med förrättningen. Kanske hade han ångrat sig eller kanske det var ett missförstånd. Men förrättning blev det, trots allt och Eric Larsson tillbringade resten av sitt liv i Mobäcken.

Herman Lindqvist i Aftonbladet 2009:

Krigen som gett oss 195 år av fred

Karl Johan hette Jean Bernadotte och var en av Napoleons marskalkar då han bara tre år tidigare valts till svensk tronföljare. Sommaren 1813 blev han chef över den över 150 000 man starka nordarmén som Ryssland, Österrike, Preussen och Sverige ställde upp med för den avgörande drabbningen mot Napoleon. Bernadottes villkor för att slåss mot sitt forna hemland var bland annat att de allierade skulle stödja honom i det planerade kriget om Norge. Som extra betede hade brittiska regeringen lovat Bernadotte att han skulle få en miljon pund för det planerade kriget samt hela den stora ögruppen Guadeloupe i Västindien som gåva till konungen av Sverige och dennes efterträdare till den svenska kronan, bara han ställde upp mot Frankrike. Bernadottes kunskaper om fransk krigskonst i allmänhet och Napoleons strategi i synnerhet var oundgänglig och skulle också visa sig var den avgörande faktorn i slutstriden.

Karl Johan tvekade in i det sista.

Han fick många varningar, de starkaste från sin egen hustru, Désirée, som bodde kvar i Paris. Hon hade i sin ungdom varit förlovad med Napoleon och kunde aldrig glömma honom. Hon skrev: "O Jean, det är således sant att du sällat dig till Frankrikes fiender! Kan det verkligen vara möjligt, kan du förneka hela ditt förflutna liv, ditt fädernesland ... Tro mig, med sitt fältherresnille kommer Napoleon att besegra er alla ... Skulle du med dina svenska horder verkligen infalla i Frankrike, då skiljs våra vägar för alltid ... Napoleon allena har vi att tacka för vad vi är. Han har upphöjt oss, liksom han har upphöjt Frankrike över alla andra nationer. Och nu vill du bidra till hans undergång." När Désirées brev nådde Karl Johan var han redan på marsch mot Leipzig. Eftersom striden utkämpades på tysk mark och i första hand gällde att befria de tyska staterna från de franska trupperna, satte Karl Johan in huvudsakligen tyska, österrikiska och ryska trupper i drabbningen. Den svenska armén hölls i bakgrunden, den skulle sparas för det kommande norska kriget. Vid Karl Johans sida fanns många av hjältarna från det finska kriget, bland dem von Döbeln, Adlercreutz och Sandels.

Svenskarna under Adlercreutz

var först inne i Leipzigs stadskärna där striden stod som hetast. Den svenske generalen Skjöldebrand skrev efteråt: "Sällan har en rysligare syn på jorden förefallit än den, som nu låg för våra ögon. På den stora gatan, från den ena ändan av staden till den andra, låg sårade och döda så tätt, att rum ej gavs för hästarnas hovar emellan dem, och på sina ställen låg de döda mer än ett varv. Allt låg i en mölja av tjockt ler, svart i sig själv men merendels rött av blod." Napoleon förlorade 70 000 man i döda och sårade, de allierade 55 000. Mot detta ska ställas den svenska arméns blygsamma 180 stupade. På Livrustkammaren i Stockholm finns ett minne från Leipzig. Det är kejsar Napoleons personliga portfölj. Det är oklart hur portföljen blev svenskt krigsbyte, men den hade omedelbart förts till Karl Johan som i vittnens närvaro öppnade den. Däri låg en bunt papper. Vart de dokumenten tog vägen och vilka de var är det ingen som vet i dag, bara portföljen finns kvar. Dagen efter slaget delade Karl Johan frikostigt ut belöningar till alla svenskar som utmärkt sig. Alla soldater fick en

extra månadslön, men 146 officerare fick mycket mer. De fick egendomar i Pommern.

Efter Leipzig tog Karl Johan med sig de svenska trupperna och marscherade mot Danmark söderifrån. Utan större problem ockuperades Schleswig–Holstein och efter den korta drabbningen vid Bornhöft gav Danmark upp. I freden i Kiel den 14 januari 1814 gav Danmark Norge till Sverige. Norge hade då i 400 år varit förenat med Danmark. Eftersom ingen norrman hade blivit tillfrågad om detta arrangemang och ingen norrman ville bli svensk undersåte, gjorde norska folket motstånd. Karl Johan blev därför tvungen att rycka in i Norge. Det korta och relativt oblodiga kriget slutade den 14 augusti 1814 och var Sveriges allra senaste krig. Eftersom världshistorien inte är avslutad kan man dessvärre inte skriva Sveriges sista krig. Désirée och Karl Johan möttes kort i Paris 1813, men hon stannade kvar där tio år till innan hon slutligen flyttade till Stockholm, förenades med maken och lät sig krönas till svensk drottning.